

Fișa de resurse: **Învățământul special** Trunchiul D al modulului de formare

Titlul fișei : **Învățământul special**

1/ Starea locurilor

Nașterea și dezvoltarea învățământului special.

Învățământul special ca proiect de incluziune.

2/ Demonstrație

Scopul acestei fișe este de a ne ajuta să înțelegem cum, când și de ce trebuie să se dezvolte învățământul special în cadrul învățământului general.

Documentul urmărește, de asemenea, aprofundarea conceptelor de "diversitate", "normalitate" și "educabilitate" și încearcă să reflecteze asupra importanței învățământului special în călătoria lungă spre includerea persoanelor cu dizabilități, nevoile educaționale speciale în contextul școlar și social.

Învățământul Special

Ce este Învățământul special?

Învățământul special este un domeniu de cercetare educațională care se ocupă de educabilitatea nu numai a persoanelor cu dizabilități, ci și a studenților cu nevoi educaționale speciale.

După cum spune Maura Gelati, "ca și în cazul **învățământului** general, scopul principal al cercetării în învățământul special este întotdeauna relația educațională. Diferența constă în faptul că se concentrează asupra unui anumit sector al populației în special asupra persoanelor cu deficiențe fizice sau mentale sau asupra persoanelor care provin din medii de mediu care riscă să-și degradeze sănătatea. Această cercetare studiază problemele educaționale legate de acești oameni și pune în aplicare metode speciale pentru a-și satisface nevoile. " **(1)**.

Învățământul special se referă la "persoane speciale": persoanele care sunt dezavantajate de dizabilități fizice sau mentale sau dificultăți de învățare. Alte cazuri pot apărea în cazul imigranților sau al persoanelor care au o stare de sănătate precară sau care trăiesc în condiții socio-economice dificile

"Diversitatea indivizilor din învățământul special este genetică-funcțională. Astfel de procese mentale, psihologice și / sau comportamentale sunt consecința unei forme de dizabilitate care conduce la dezvoltarea unor procese diferite de cele ale unui elev obișnuit " **(2)**.

Învățământul special este utilizat pentru a identifica aceste procese, pentru a înțelege nevoile și a defini propuneri adecvate pentru a îmbunătăți potențialul acestor elev și pentru a încuraja includerea acestora în mediul social și școlar.

Originea și dezvoltarea învățământul special

Învățământul special a fost înființat în Franța de către Jean Marc Gaspard Itard (1775-1838) **(3)** și elevul său Eduard Séguin (1812-1880) la sfârșitul secolului al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea.

Itard, un medic și pedagog francez, a practicat la Paris la un institut pentru surzi. După descoperirea unui copil numit Victor în pădurea Aveyron din Franța, în dezacord profund cu psihiatrul Philippe Pinel (1745-1826), Itard a rămas convins că era posibil să-l educe pe Victor în ciuda lui cognitiv-lingvistice, socio-emoționale și legate de coordonare. Itard s-a gândit că educarea unui astfel de caz necesită un sprijin medical suplimentar și că de atunci acești scriitori și intelectuali ai timpului, cum ar fi pedagogul și filozoful Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827) **(4)** și Friedrich Fröbel (1782-1852), de asemenea un pedagog **(5)**, au început să dezvolte teorii legate de educația specială.

În Italia, Sante de Sanctis (1862-1935) **(6)**, psihiatru și neuropsihiatru pentru copii, și Maria Montessori (1870-1952) **(7)**, un medic și un doctor, au fost implicați la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Educator, a introdus un nou sistem pedagogic bazat pe pedagogia activă. Această abordare a subliniat importanța mediului și a materialelor educaționale, creând astfel baza pentru luarea în considerare a dezvoltării naturale a copilului la nivel psihologic, fizic și social.

Giuseppe Ferruccio Montesano (1868-1961) **(8)**, o altă personalitate binecunoscută, a subliniat importanța instruirii cadrelor didactice de a dobândi

cunoștințe, abilități, metode și instrumente specifice; în 1900, a înființat prima "școală ortofrenică", un institut medico-educativ, la Roma.

În Europa, în Zurich, primul președinte universitar a fost creat în 1931, în timp ce în Italia a fost introdusă pentru prima dată în 1964 în învățământul special în programele de licență, sub coordonarea Roberto Zavalloni (1920-2008), psiholog și pedagog.

La sfârșitul anilor '60, **UNESCO** a fost însărcinată cu dezbateră și propunerea către diferite țări de a reînnoi toate programele vizate de acest sector.

Andrea Canevaro (1939) (9) este unul dintre principalii reprezentanți contemporani ai pedagogiei dedicate incluziunii sociale. Pentru el, educația specializată reprezintă viitorul; ar trebui să experimenteze, să ofere soluții la nevoile deja recunoscute și să descopere altele noi, cu consecința obișnuită a acestei practici, care este acum obiectul unei atenții speciale. **(10)** Reflecțiile lui Canevaro se opun conceptului de "handicap" nu numai la conceptul de "mediu" **(11)**, ci și la cel al "identității". Acesta subliniază faptul că identitatea este unul dintre aspectele cele mai importante pe care trebuie să le ia în considerare atunci când lucrează cu persoanele cu dizabilități, deoarece acestea au o "identitate pluralistă", deschisă recepționării de noi elemente **(12)**.

Conceptul de educabilitate

Obiectivul principal al oricărei reflecții teoretice asupra educației speciale este includerea persoanei cu nevoi educaționale speciale în contextul școlar și social. În această reflecție, este deosebit de important ca specialiștii să lucreze în contact direct cu persoanele cu dizabilități. Există o abundență de literatură pe această temă, care aduce în permanență noi strategii, noi cărți, reviste și software pentru a sprijini educatorii care lucrează în acest domeniu.

*Canevaro observă că "educația și incluziunea specială ar trebui să contribuie, de asemenea, la dezvoltarea unui sentiment etic al cunoașterii. Scopul acestor domenii de studiu este de a contribui la descrierea celor care într-adevăr se confruntă cu acest tip de situație, acordând atenție utilizării limbii și luând în considerare dificultățile și provocările (...) este necesar ca ele se reprezintă din punctul de vedere al unei pedagogii a conflictului ... "***(13)**

Într-unul din articolele sale, intelectualul italian Gaetano Bonetta declară că "civilizația societății noastre a fost construită printr-o civilizație a diversității, aceasta din urmă fiind o civilizație educațională". **(14)**

Toate acestea au fost posibile prin dezvoltarea conceptului de Educabilitate. Acest concept se bazează pe potențialul fiecărui individ de a se dezvolta, crește și emancipa, care este în centrul condiției umane. Educabilitatea ne dă un sentiment de apartenență la rasa umană. Aceasta ne permite să recunoaștem un profund sentiment al omenirii în fiecare individ. Acest concept respinge comparația cu o "normalitate" care este interpretarea ideologiilor dominante și a funcțiilor lor acceptate ca fiind naturale.

Conceptul de "repoziționare"

Într-unul dintre cele mai recente articole ale lui Canevaro, autorul vorbește despre "repoziționarea", un concept de importanță fundamentală în domeniul educației speciale. Potrivit autorului italian, el intervine atunci când un individ are o cale diferită de cel care ar fi părut a fi "destinul" său **(15)**.

În ceea ce privește persoanele cu dizabilități, în special în cazul dizabilităților mintale, este probabil ca individul să urmeze un anumit stil de viață care să nu lase loc pentru alegere sau flexibilitate. Canevaro crede că nu există un destin predeterminat: să se repoziționeze înseamnă să-și lărgescă o gamă de posibilități și să se îndepărteze de preconcepțiile care însoțesc în general modul nostru de a vedea persoanele cu dizabilități.

Potrivit lui Canevaro, fiecare persoană ar trebui să fie pe deplin conștientă de posibilitățile sale: fiecare persoană are o destinație ideală în viața sa, pe care o poate realiza în întregime sau parțial prin adoptarea unor căi diferite și prin alegerea diferită.

Recunoașteți "normalitatea" persoanei "diverse" sau "speciale".

În 1980, ICDH (Clasificarea Internațională a Deficiențelor, Dizabilităților și Handicapurilor, numită în CIDIH franceză sau CIH, Clasificarea Internațională a Dizabilităților, Invalidităților și Handicapurilor) a folosit pentru a vorbi despre "funcționare și handicap" și "factori contextuali" concepte precum "handicap", "dizabilitate" și "dizabilitate".

În 2001, ICIDH a fost înlocuit cu modelul CIF (Clasificarea internațională a funcționalității, dizabilității și sănătății), care a fost actualizat și adaptat copiilor și adolescenților cu versiunea ICF-CY (International Classification) de funcționare - copii și tineret), care a introdus, de asemenea, conceptul de "cerințe educaționale speciale". Conform acestui model, care ține cont de structura și funcțiile corpului uman în raport cu activitatea sa și participarea sa

Într-un anumit context de mediu, oricine poate, în timpul vieții sale, să se aplece în dificultate și, prin urmare, să aibă probleme. "Cerințe educaționale speciale".

Includerea unei persoane cu dificultăți în activitățile cotidiene înseamnă recunoașterea "normalității" fiecărui individ, în sensul său dublu: în primul rând, valorizarea drepturilor fiecărei persoane și, în al doilea rând, asigurarea drepturi egale indiferent de statutul personal / social.

Cercetătorul italian **Ianes Dario** descrie "nevoia de normalitate" ca fiind "afirmația că toată lumea are aceleași drepturi și aceleași valoare, pe lângă faptul că are șanse egale. În plus, ar trebui să oferim tuturor instrumentele necesare pentru a depăși orice dificultate întâmpinată, pentru a-și dezvolta potențialul maxim: nu ar trebui să se limiteze la a garanta egalitatea de șanse, dar - așa cum ne învață Don Milani - "dă mai mult celor care au mai puțin" **(16)** ".

Ianes adaugă că "lupta pentru includerea în școală ... și lupta pentru drepturile omului se naște din nevoia de egalitate. Toți indivizii sunt prețioși, indiferent de cât de diferiți " **(17)**

În unul dintre seminariile sale (Ravenna, 2008), Canevaro critică rezistența la inovație și insistă asupra importanței deschiderii de noi competențe.

Sistemul educațional trebuie să adopte strategii eficiente și aspecte tehnice ale educației specializate și psihologiei educației. Aceasta ar include studenții cei mai diferiți într-un mediu educațional normal, astfel încât aceștia să-și poată dezvolta propria identitate, stima de sine și un sentiment de apartenență într-un context sigur. Un astfel de context favorizează învățarea eficientă chiar și în cele mai dificile cazuri. Elevii cu nevoi educaționale speciale au dreptul de a fi incluși și de a găsi soluții eficiente într-un mediu școlar obișnuit. Conceptele de normalitate și diversitate trebuie considerate complementare și nu contradictorii.

"Dacă școala dorește să devină incluzivă, trebuie să decidă să adopte condiții de lucru care să răspundă cerințelor care rezultă din prezența a numeroși studenți cu nevoi educaționale speciale" **(18)**.

Notes

(1) GELATI Maura, Pedagogia specială și integrarea - Dal pregiudizio agli interventi educativi, Roma, Carocci 2014

(2) GELATI Maura, *Pedagogia speciale - Problemi e prospettive*, Ferrara, Corso, 1996

(3) Itard este cunoscut a fi încercat să educe așa-numitul „sălbatic Aveyron”, se pare că un copil în vârstă de doisprezece ani, în imposibilitatea de a vorbi, el însuși a găsit singur și gol într-o pădure de Aveyron și dus la Paris (1800). Un grup de studiu a fost format în cadrul "Societății Observatorilor Umane", compusă din L.-H. Jauffret, J.-M. Degerando, Cuvier și P. Pinel, care intenționează să-l examineze științific, dar este în primul rând Itard care au sprijinit: de picioare într-o perspectivă antropologică și educațională în mare parte inspirat de filozofia lui Condillac, Itard opus Pinel care l-au considerat irecuperabil, a încercat, prin inițiative psihofizice, educaționale și distractive, pentru a realiza restaurarea „Victor” (numele pe care el ia dat băiatului). Istoria acestor încercări este înregistrată în două scrieri: *Memoir despre primele progrese ale lui Victor de Aveyron (1801)* și *Raport despre noul progres al lui Victor de Aveyron (1807)*

(4) Educator și pedagog elvețian de origine italiană (Zürich 1746 - Brugg 1827), a înființat în Stans o casă pentru copiii orfani și abandonati; Stans forțat să plece din cauza războiului, Pestalozzi a predat ca profesor în Burgdorf și în 1800 a fondat un institut care va fi centrul experienței sale de predare, care este născut *Die Methode manuscrite (1800)* și 14 litere la Gessner care constituie volumul *Wie Gertrud ihre Kinder lehrt (1801)*. "Cum Gertrude îi învață pe copiii ei" cuprinde toate principiile sale pedagogice, pe care el le rezumă în continuare: "înțelegerea, dragostea și capacitatea de a exersa o profesie pentru a face omul mai perfect; unicul scop al educației este îmbunătățirea. „Elementele cheie ale metodei de predare Pestalozzi poate fi rezumată prin formula” cap (abilitățile cognitive), inima (autoritate morală) și o parte (abilități manuale "(Dicționarul istoric al Elveției, Locarno, Editura Armando Dadò, 2002; DELEKAT Federico, *Pestalozzi : l'uomo, il filosofo, l'educatore*, Venezia, La nuova Italia, 1928)

(5) Pedagog și educator german (Oberweissbach, Thuringia, 1782 - Marienthal 1852). Cariera sa culturală și viața sa profesională au fost multiple până când și-a descoperit interesul față de problemele educaționale după o întâlnire cu Grüner (discipol din Pestalozzi). Bazându-se pe primele sale experiențe educaționale cu Pestalozzi, el a început să-și înființeze propriile instituții, inclusiv grădinița pe care a înființat-o la Blankenburg în 1840, care este legată de reputația ca educator și teoretician educativ pentru copii. Inima gândului lui Fröbel constă în traducerea în termeni pedagogici și în idealismul filosofic al lui Fichte și Schelling. Jocul copilăresc pentru Fröbel nu este recreativ sau distractiv, dar fundamental "grav": are ca rezultat o nouă concepție despre libertatea creativă a copilului, mai elaborată decât cea dezvoltată de Pestalozzi

(6) Sante De Sanctis (Parrano, 1862 - Roma, 1935) poate fi considerat fondator al psihologiei și neuropsihiatriei italiene. El a fost implicat de-a lungul vieții în favoarea copiilor cu dizabilități. Le-a dedicat studiilor monografice (*L'educazione dei deficienti, 1915*), precum și soluții instituționale originale, cum ar fi "școala de grădiniță", pentru

a ajuta și reabilita copiii și adolescenții săraci și săraci în termeni sociali. cu handicap mintal, în afara spitalelor.

(7) Maria Tecla Artemisia Montessori (Chiaravalle, 1870 - Noordwijk, 1952) a fost educatoare, pedagog, filosof, medic și om de știință italian cunoscută pe plan internațional pentru metoda de predare care poartă numele ei, adoptată de mii de creșă, și licee din întreaga lume; ea a fost una dintre primii absolvenți de medicină din Italia.

(8) Giuseppe Ferruccio Maria Montesano (Potenza 1868 - Roma, 1961) a fost psiholog și psihiatru italian; el poate fi considerat unul dintre fondatorii psihologiei și neuropsihiatriei pentru copii din Italia.

(9) Profesor emerit al Universității din Bologna și intelectual de prestigiu internațional, sa dedicat incluziunii sociale începând cu anii 1970, acordând o atenție specială și interes special în domeniul dizabilității și dizabilității. Este considerat unul dintre fondatorii educației specializate din Italia, o disciplină pe care el însuși a contribuit la implementarea și răspândirea în țară. Activismul său în domeniile menționate mai sus, precum și contribuțiile majore realizate de cercetările și studiile sale, l-au făcut o figură cheie recunoscută pe plan internațional în domeniul educației speciale și al dizabilității.

(10) CANEVARO Andrea, *Pedagogia speciale. La riduzione dell'handicap*, Milano, Bruno Mondadori, 1999

(11) CANEVARO Andrea, *La difficile storia degli handicappati*, Milano, 2001, Carocci.

(12) CANVARO Andrea, *Handicap e identità*, Cappelli editore, 1986

(13) CANEVARO Andrea, *Pietre che affiorano. I mediatori efficaci in educazione con la logica del domino*, Trento, Erickson, 2008

(14) BONETTA Gaetano, *Dall'integrazione all'inclusione: il modello italiano*, in "Pedagogia oggi", 3, 2007

(15) CANEVARO Andrea, *Le logiche del confine e del sentiero. Una pedagogia dell'inclusione (per tutti, disabili inclusi)*, Trento, Erickson, 2006

(16) IANES Dario, *La speciale normalità – Strategie di integrazione e inclusione per le disabilità e i Bisogni Educativi Speciali*, Erickson, Trento, 2006

(17) *Ibidem*

(18) IANES Dario, *La speciale normalità – Strategie di integrazione e inclusione per le disabilità e i Bisogni Educativi Speciali*, Erickson, Trento, 2006.

Bibliographie

AA.VV., *Storia della Pedagogia speciale – L'origine, lo sviluppo, la differenziazione*, a cura di Piero Crispiani, Pisa, Edizioni ETS, 2016

BONETTA Gaetano, *Dall'integrazione all'inclusione: il modello italiano*, in "Pedagogia oggi", 3, 2007

CANEVARO Andrea, *Pedagogia speciale. La riduzione dell'handicap*, Milano, Bruno Mondadori, 1999

CANEVARO Andrea, *La difficile storia degli handicappati*, Milano, 2001, Carocci.

CANEVARO Andrea, *Handicap e identità*, Cappelli editore, 1986

CANEVARO Andrea, *Pietre che affiorano. I mediatori efficaci in educazione con la logica del domino*, Trento, Erickson, 2008

CANEVARO Andrea, *Le logiche del confine e del sentiero. Una pedagogia dell'inclusione (per tutti, disabili inclusi)*, Trento, Erickson, 2006

GELATI Maura, *Pedagogia speciale e integrazione - Dal pregiudizio agli interventi educativi*, Roma, Carocci, 2014

GELATI Maura, *Pedagogia speciale - Problemi e prospettive*, Ferrara, Corso, 1996

IANES Dario, *La speciale normalità – Strategie di integrazione e inclusione per le disabilità e i Bisogni Educativi Speciali*, Erickson, Trento, 2006